Hukuk Bölümü 1999/12 E., 1999/20 K.

- **KÖYLER ARASINDAKİ DAVA**
- **KÖYLERİN AYRILMASI**
- **TAPU KAYDININ TASHİHİ VE TESCİL DAVASI**

- 743 S. TÜRK KANUNU MEDENİSİ (MÜLGA) [Madde 935]
- 5442 S. İL İDARESİ KANUNU [Madde 2]

"İçtihat Metni"

OLAY : Giresun İli, Şebinkarahisar İlçesi, Altınçevre Köyünün; Yenimahalle, Kısık, Muratoğlu, Yeğenoğlu ve Yenidoğan bağlıları, İçişleri Bakanlığının 20/12/1988 günlü onayı ile, ana köyden ayrılarak merkezi Yenimahalle olmak üzere "Altınova" adıyla bağımsız bir köy haline getirilmiş ve Kaymakamlığın 22/1/1990 günlü kararı ve Karma Kurul Raporu ile belirlenen sınırları, tapu idaresince 26/1/1990 gününde tapuya tescil edilmiştir.

Yeni kurulan Altınova Köyü Muhtarlığınca; tapuda,

1- 16.1.1981 tarih ve cilt: 187, sahife: 32, 24 sıra numarası ile kayıtlı 18850 m2'lik tarla vasfındaki taşınmazın, Altınçevre Köyü tüzel kişiliği adına ve aynı köy ismiyle,

2- 8.4.1985 tarih ve cilt: 192, sahife 52, 1 sıra numarası ile kayıtlı 9132 m2'lik arsa vasfındaki taşınmazın Hazine adına ve Altınçevre Köyü ismiyle tescilli olduğu, ancak belirtilen taşınmazların mülki ayrılma sonucunda kendi köylerinin sınırları içinde kaldığı ileri sürülerek, sözkonusu tapu kayıtlarının: tarlaya ilişkin malik sütunu ile köy isminin Altınova olarak düzeltilmesi istemiyle Altınçevre Köyü Muntarlığına karşı; arsaya ilişkin ise, sadece köy isminin Altınova olarak düzeltilmesi istemiyle Altınçevre Köyü Muhtarlığı ile Hazineyi temsilen Şebinkarahisar Malmüdürlüğüne karşı, 18.11.1995 gününde adli yargı yerine iki ayrı dava açılmıştır.

ŞEBİNKARAHİSAR ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ:

1) 24.2.1997 gün ve E: 1997/35, K: 1997/13 sayı ile, Mahkemelerin, davanın kısmen kabülü ve kısmen reddi ("... 18850 m2 yüzölçümündeki tarla vasfındaki taşınmazın 1/2'sinin davalı Altınçevre Köyü tüzel kişiliği adına, 1/2'sinin davacı Altınova Köyü tüzel kişiliği adına tapuya kayıt ve tesciline, tapunun 16.1.1981 tarih ve cilt: 187, sahife: 32, kütük sıra no: 24'deki kaydın bu nedenle kısmen iptaline ve köy adının da Altınova olarak düzeltilmesine "...) yolundaki 17.5.1996 gün ve E: 1995/152, K: 1996/69 sayılı kararının, davalı vekilinin temyizi üzerine YARGITAY 14. HUKUK DAİRESİ'nin 14.10.1996 gün ve 1996/6506-6297 sayılı kararı ile, davacı ile davalı köylerin 1988'de idari kararla ayrıldığı; davacının, yeri belirlenen idari sınırlara göre kendi köylerinde kalan taşınmazda tapuda yazılı köy ve malik adının değiştirilmesini istediği; idari bir işlem sonucu oluşan sınırlardaki değişikliğe göre tapu kaydındaki malik ve köy adının değiştirilmesi istemlerine adli mahkemelerce bakılmayacağından mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekirken işin esası hakkında karar vermesinde isabet görülmediği nedeniyle bozulduğundan bahisle, bozmadan sonra yapılan yargılamada usul ve yasaya uygun bulunan bozma ilamına uyulmasına ve dava dilekçesinin görev yönünden reddine karar vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

2) 24.2.1997 gün ve E: 1997/34, K: 1997/12 sayı ile, Mahkemlerinin, davanın kabulü ("... tapunun 8.4.1995 tarih ve cilt: 192, sahife 52, sıra no: 1'de kayıtlı, Hazinenin mülkeyitendeki arsanın Altınçevre olan köy adının Altınova olarak düzeltilmesine ve bu şekilde tapuya kayıt ve tesciline "...) yolundaki 24.5.1996 gün ve E: 1995/151, K: 1996/70 sayılı kararının, davalı köy tüzel kişiliği tarafından temyiz edimesi üzerine YARGITAY 14. HUKUK DAİRESİ'nin 14.10.1996 gün ve 1996/6505-6296 sayılı kararı ile bozulduğundan bahisle, bozmadan sonra yapılan yargılamada bozma ilamına uyulduğu ve idari bir işlem sonucu sınırlardaki değişikliğe göre tapu kaydındaki köy isminin düzeltilmesi istemine adli mahkemelerce bakılamayacağı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar da temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Bunun üzerine davacı Köy Muhtarlığınca, tapunun, 16.1.1981 tarih ve 24 no'lu kaydının malik ve köy adının; 8.4.1985 tarih ve 1 no'lu kaydının ise köy adının, Altınova olarak tashihi ile tapuya bu şekilde tesciline karar verilmesi istemiyle Altınçevre Köyü Muhtarlığ ile Şebinkarahisar Tapu Sicil Müdürlüğüne karşı, 29.5.1997 gününde idari yargı yerine dava açılmıştır.

ORDU İDARE MAHKEMESİ'nce; 29.12.1998 gün ve E: 1998/296 sayı ile, 743 sayılı Türk Medeni Kanununun 935. maddesinde, adi yazı hataları hariç tapu sicilinde düzeltme işlemlerinin, ilgililerin muvafakati olmaması halinde ancak mahkeme kararı ile yapılabileceğinin hükme bağlandığı; maddede bahsi geçen mahkeme tabirinden adli yargı yerinin anlaşılması gerektiğinden ve uyuşmazlık da tapu sicilindeki malik ve köy isminin düzeltilmesine ilişkin bulunduğundan, davanın görüm ve çözümünde Mahkemelerinin değil, daha önce görevsizlik kararı veren Şebinkarahisar Asliye Hukuk Mahkemesinin görevli olduğu kanısına varıldığı gerekçesiyle, 2247 sayılı Yasanın 19. maddesine göre davada görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına, Uyuşmazlık Mahkemesince bu konuda karar verilinceye kadar davanın incelenmesinin ertelenmesine karar verilerek, adli ve idari yargıya ait dava dosyaları, adıgeçen Mahkeme Başkanlığının 26.2.1999 günlü yazısı ekinde, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünün, Mustafa Bumin'in Başkanlığında, Üyeler: O. Hulusi Mustafaoğlu, M. Salim Özer, Nursel Aymakoğlu, Zafer Kantarcıoğlu, Dr. Erol Alpar ve Ertuğrul Taka'nın katılımlarıyla yapılan 21.6.1999 günlü tolantısında, Raportör-Hakim İsa Yeğenoğlu'nun davanın çözümünden adli yargı yeri görevli olduğundan İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mustafa Ekinci ile Danıştay Savcısı Tülin Özdemir'in davanın çözümü adli yargının görev alanına girdiğinden İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü gerektiğine ilişkin yazılı ve sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava Altınçevre Köyünün bağlısı iken 1990 yılında gerçekleşen mülki ayrılma sonucunda bağımsız hale gelen Altınova Köyünün sınırları içinde kalan ve tapuda, Altınçevre Köyü tüzel kişiliği adına kayıtlı bulunan tarla vasfındaki taşınmazın malik ve köy adının; Hazine adına kayıtlı arsa vasfındaki taşınmazın ise Altınçevre olan köy adının, Altınova olarak düzeltilmesine ve tapuya bu şekilde tesciline karar verilmesi isteminden ibarettir.

5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 2. maddesinin (Ç) fıkrasında, köylerin birleştirilmesi ve ayrılmasının İçişleri Bakanlığının tasvibiyle yapılacağı kuralına yer verilmiş; 11.5.1988 tarih ve 19811 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Sınır Anlaşmazlığı, Mülki Ayrılma ve Birleşme ve Köy Kurulması ve Kaldırılması Hakkında Yönetmelik"in 32. maddesinde de, bir köye veya belediyeye ait bir veya birden çok bağlının bu idari birimlerden ayrılarak, bağımsız bir köy olarak kurulması halinde gerekli işlemlerin Bakanlıkça yapılacağı kuralı tekrarlandıktan sonra, il idaresince oluşturularak Bakanlığa gönderilecek dosyada yer alması gereken

yetkili kurulların istişari kararlarının, hangi hususlara dikkat edilerek alınacağını düzenleyen 36. maddesinde, yetkili kurulların (il idare kurulu ile il genel meclisi), dosya üzerinde ve ayrıca gerekli görürlerse yerinde yapacakları incelemede, bağımsız köy kurulmasında Bakanlıkça belirlenen ilke kararlarının yanısıra, (A) Coğrafi durum, B) Ekonomik durum ve pazar ilişkileri, C) Nüfus durumları, D) Kamu hizmetlerinden doğan ilişkiler, E) Sınır ilişkileri ve F) Orta malların durumu yönlerinden yapacakları değerlendirme doğrultusunda, konuyu ayrıntılarıyla tartışarak karara bağlayacaklarına işaret edilmiş olup, bu hususlardan son ikisi; "E) Sınır ilişkileri: Köy olacak birimin eski bağlılarından ayrılmasıyla ortaya çıkacak yeni sınırın, değişmez ve belirli noktalardan çizilmesinin mümkün olup olmadığı ve çizilecek olan sınırın iki birim arasında anlaşmazlığa ve bölgenin güvenliğini bozan olaylara sebep olup olmayacağı belirlenir.

F) Orta malların durumu: Yeni köy kurulmasının, bağlı bulunduğu köy veya belde halkı ile ortaklaşa kullandıkları çayır, mer'a, kışlak, yaylak, sıvat ve değirmen gibi ortak malların kullanılmasında bir değişiklik meydana getirip getirmeyeceği ve yeni köy olma telebinin bu gibi orta mallardan faydalanmayı ortadan kaldıracak nitelikte olup olmadığı veya böyle bir faydalanmayı ortadan kaldırmayı amaçlayıp amaçlamadığı açıkça belirlenir.

Yeni köy kurulması bu gibi faydalanmayı ortadan kaldıracak nitelikte ise veya ortadan kaldırmayı amaçlıyorsa, bu hususun ("tarafların karşı taraf sınırı içinde kalan genel ve özel hakları mahfuzdur" şeklindeki bir ifade ile) kararlarda belirtilmesi zorunludur.

Bağımsız köy olma isteğini, ayrılacağı köy veya belde halkının Hazine arazilerinden ve Devlet ormanlarından faydalanmasını engellemeyi amaçlayıp amaçlamadığı tartışılır." şeklinde açıklanmıştır.

Öte yandan, aynı Yönetmeliğin, "Sınır Anlaşmazlıkları" başlığını taşıyan İkinci Bölümünde yer alan 4. maddesinde, "5442 sayılı İl İdaresi Kanununa göre belirlenmiş sınırların değişmezliği esastır.

Mevcut sınırın değiştirilmesi ancak, sınır noktalarının belirginlik ve değişmezlik niteliklerini yitirmiş olması, idari birimlerin sosyal, ekonomik, idari ve coğrafi durumlarında eskiye oranla farklılıkların meydana gelmesi ve bu sonuçların sınır anlaşmazlığına yol açmış olduğunun Bakanlıkça tespit edilmesi halinde mümkündür." kuralına yer verilmiştir.

Anılan yasal düzenlemeye göre, yeni bir köy kurulması sırasında, bu köy halkının mülki ayrılmadan önce bağlısı olduğu köy halkı ile ortaklaşa kullandıkları orta mallarının hangi köyün sınırı içinde kaldığına bakılmaksızın, bu mallardan yine birlikte faydalanmalarının gözetildiği ve idarenin sahip olduğu yetkinin, bu hakkın istişari nitelik taşıyan kurul kararlarında belirtilmesiyle sınırlı bulunduğu anlaşılmakta olup; diğer bir ifadeyle, mülki ayrılma sonucunda orta mallarının bir köyün sınırları içinde kalmış olması nedeniyle, diğer köy halkının mülki ayrılmadan önce sahip olduğu bu mallardan faydalanma haklarının ortadan kaldırılmasına veya bu doğrultuda tescile ilişkin tapuya talimat verilmesine yönelik bir idari tasarruf yetkisinin varlığından sözedilemeyeceği gibi, gerek 442 sayılı Köy Kanununda gerekse 3402 sayılı Kadastro Kanununda, mülki ayrılmaya bağlı idari tescile ilişkin herhangi bir düzenlemeye de yer verilmediğini belirtmek gerekir.

Olayda, dava konusu taşınmazlara ait tapu kayıtlarının mülki sınırlar itibariyle düzeltilmesi yolunda idareye yapılan bir başvurunun ve bunun üzerine tesis edilmiş idari bir işlemin varlığından söz edilmediği gibi; esasen, davacı Köy Muhtarlığının, söz konusu taşınmazlar üzerinde mülkiyet hukukunu ilgilendiren haklar tesis etme amacı taşıyan tashih ve tescile yönelik isteminin, mülki ayırma ve sınır çizilmesine ilişkin idari işleme bağlı olarak yukarıda belirtilen idari usul ve esaslara göre çözümlenmesine de hukuki olanak bulunmamaktadır.

Kaldı ki; ortada, iki köy arasında, taşınmazların durumu nedeniyle, anılan Yönetmeliğin 4. maddesindeki esaslar çerçevesinde doğmuş bir sınır anlaşmazlığı da yoktur. Ayrıca, dava konusu edilen yerlerden tarla vasfındaki taşınmaz, Şebinkarahisar Asliye Hukuk Mahkemesince verilen ve kesinleşen 19.11.1980 gün ve 1980/51-139 sayılı karar ile, Altınçevre Köyü tüzel kişiliği adına tapuya tescil edilmiş olup, adıgeçen köyün özel mülküdür.

Medeni Kanunun 935. madesinin birinci fıkrası, "Alakadarlar tahriren muvafakatlerini beyan etmedikleri halde mahkeme kararı olmadıkça tapu sicil memuru, hiçbir tashih icra edemez." hükmünü taşımakta; bu Kanunun 910. maddesine göre çıkarılan, 7.6.1994 tarih ve 21953 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Tapu Sicil Tüzüğünün 81. maddesinin birinci fıkrasında da, tapu sicilindeki değişikliğin, hak sahibinin veya yetkili makamının istemine ya da mahkeme kararına dayalı olarak yapılacağı kurala bağlanmaktadır.

Bu durumda, ortada, özel bir yasa hükmü ile tanınmış bir idari tescil yetkisi bulunmadığına ve hak sahibi Köyün muvafakati de olmadığına göre, Medeni Kanunun 935. maddesinin yukarıda yazılı açık hükmü karşısında, mülkiyet ve mülkiyet dışı ayni hakların el değiştirmesine yönelik olarak tapu kayıtlarının teshihi ve tescil istemiyle açılan davanın görüm ve çözümü, adli yargı yerinin görevine girmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Ordu İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Şebinkarahisar Asliye Hukuk Mahkemesinin görevsizlik kararlarının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Davanın çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan Ordu İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulüne, bu nedenle Şebinkarahisar Asliye Hukuku Mahkemesinin 24.2.1997 günlü, E: 1997/35, K: 1997/13 ve 24.2.1997 günlü, E: 1997/34, K: 1997/12 sayılı görevsizlik kararlarının kaldırılmasına, 21.6.1999 gününde kesin olarak oybirliği ile karar verildi.